

ΠΕΛΛΑ (ΑΜΠΕΛΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Δυτικά της αρχαίας Αγοράς της Πέλλας, εκατέρωθεν του αρχαίου δρόμου πλάτους 6μ. (**Φωτ. 1**), εντοπίστηκαν αρχιτεκτονικά μέλη κτιρίων: κομμάτια από τρίγλυφα, μετόπες, τμήματα γείσων, επιστύλιο, κίονες. Λόγω της καταστροφής του αρχιτεκτονικού υλικού δεν κατέστη δυνατό να συναχθούν συμπεράσματα για τον χαρακτήρα τους. Τα κτίρια αυτά χρονολογούνται στα τέλη του 4^{ου} αι. π.Χ. έως τις αρχές του 3^{ου} αι. π.Χ. και η καταστροφή τους πιθανολογείται μέσα στον 2^ο αι. π.Χ.

Ωστόσο το ενδιαφέρον αυτής της ανασκαφής δεν εστιάζεται στα κτίρια, αλλά στα λαξεύματα που βρέθηκαν κάτω από αυτά και σύμφωνα με τους ανασκαφείς συνδέονται με κάποια συστηματική καλλιέργεια, που ασκείτο στην αρχαία Πέλλα και σχετιζόταν άμεσα με την οικονομία της μακεδονικής πρωτεύουσας.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η θέση αυτή εντοπίστηκε το 1982 και αμέσως τον επόμενο χρόνο το 1983 άρχισε μια συστηματική έρευνα υπό την εποπτεία της τότε Εφόρου Μαρίας Σιγανίδου με ειδικά κονδύλια που χορηγούνταν διά της Αρχαιολογικής Εταιρείας. Τα αποτελέσματα των ανασκαφών παρουσιάστηκαν και δημοσιεύτηκαν το 1988 από την μετέπειτα Έφορο Αρχαιοτήτων της περιοχής δρ. Μαρία Λιλιμπάκη – Ακαμάτη στο Αρχαιολογικό Έργο Μακεδονίας και Θράκης.

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Οι ανασκαφείς στην προσπάθειά τους να αποκαλύψουν τις κοίτες των θεμελίων στον φυσικό βράχο εντόπισαν μια παλαιότερη φάση, η οποία όμως δεν έχει οικοδομικό χαρακτήρα, παρουσιάζει ωστόσο εξαιρετικό ενδιαφέρον. Η ανασκαφή έφερε στο φως 21 παράλληλες σειρές λαξευμάτων στον φυσικό βράχο με προσανατολισμό από ΒΑ προς ΝΔ. Οι σειρές των λαξευμάτων απέχουν μεταξύ τους ίσα διαστήματα 3.90μ έως 4μ. Τα λαξεύματα είναι ορθογώνια έχουν μήκος 2-2.60μ. και πλάτος 0.50 μ. Απέχουν μεταξύ τους 1.50 έως 1.80 μ. Το βάθος τους φτάνει τα 0.50μ. Τα λαξεύματα βρέθηκαν γεμάτα με καθαρό χώμα.

Όπως φαίνεται από την ανασκαφή τα λαξεύματα δεν σχετίζονται με τα κτίρια, τα οποία έχουν διαφορετικό προσανατολισμό και είναι χτισμένα πάνω από αυτά. Με βάση την κανονικότητα, που παρουσιάζουν τα λαξεύματα, καθώς και από την μεγάλη έκταση στην οποία απλώνονται συνάγεται το συμπέρασμα ότι πρόκειται για μια συστηματική καλλιέργεια, που ακολουθούσε κάποιους κανόνες ως προς τον προσανατολισμό των φυτών και τον τρόπο φύτευσής τους. Επίσης λαξεύματα έχουν εντοπιστεί και σε άλλες περιοχές της αρχαίας πόλης, όπως στην περιοχή του νεκροταφείου της αγοράς και του ανακτόρου. Η μορφή και οι διαστάσεις των λαξευμάτων στην περίπτωση της Πέλλας ανταποκρίνονται στα στοιχεία, που δίνουν οι αρχαίοι συγγραφείς για τις καλλιέργειες και συνηγορούν υπέρ του εντοπισμού μιας αμπελοκαλλιέργειας στην περιοχή της Πέλλας στη διάρκεια του 4^{ου} αι. π. Χ. πριν από την κατασκευή των κτιρίων, που περιγράφηκαν. Χαρακτηριστική είναι επίσης η αναφορά του Πολυδεύκη για την «πελλαίαν σταφυλήν» και τον «πελλαίον οίνον» μεταξύ άλλων ονομαστών προϊόντων στην αρχαιότητα.

ΣΥΝΟΨΗ

Η ανασκαφή έφερε στο φως 21 παράλληλες σειρές λαξευμάτων στον φυσικό βράχο με προσανατολισμό από ΒΑ προς ΝΔ. Η μορφή και οι διαστάσεις των λαξευμάτων στην περίπτωση της Πέλλας ανταποκρίνονται στα στοιχεία, που δίνουν οι αρχαίοι συγγραφείς για τις καλλιέργειες και συνηγορούν υπέρ του εντοπισμού μιας αμπελοκαλλιέργειας στην περιοχή της Πέλλας κατά τη διάρκεια του 4^{ου} αι. π. Χ. Χαρακτηριστική είναι η αναφορά του Πολυδεύκη για την «πελλαίαν σταφυλήν» και τον «πελλαίον οίνον» μεταξύ άλλων ονομαστών προϊόντων στην αρχαιότητα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αρχαιολογική έρευνα και ιστορική τοπογραφία

Μ. Ακαμάτη-Λίλιμπάκη, Πέλλα: Στοιχεία «Γεωργικής Τέχνης», *ΑΕΜΘ* 2, 1988 (1991), 91–98.

Ι. Μ. Ακαμάτης, Η αγορά της Πέλλας κατά το 1989, *ΑΕΜΘ* 3, 1989 (1992), 82–83.

Ι. Μ. Ακαμάτης, Πρωτεύουσα Μακεδόνων Πέλλα: εμπόριο κρασιού, σε: *Αμπελοοινική ιστορία στο χώρο της Μακεδονίας και της Θράκης, Ε' Τριήμερο Εργασίας Νάουσα 17 – 19 Σεπτεμβρίου 1993* (Αθήνα 1998), 31–44.

Μ. Ακαμάτη, Η καλλιέργεια αμπελιού και στοιχεία της λατρείας του Διονύσου στην Πέλλα, σε: *Αμπελοοινική ιστορία στο χώρο της Μακεδονίας και της Θράκης, Ε' Τριήμερο Εργασίας Νάουσα 17 – 19 Σεπτεμβρίου 1993* (Αθήνα 1998), 60–67.

Α. Χρυσοστόμου – Π. Χρυσοστόμου, Διόνυσος, ο θεός του οίνου και των καρπών της οπώρας στο νομό Πέλλας, σε: *Αμπελοοινική ιστορία στο χώρο της Μακεδονίας και της Θράκης, Ε' Τριήμερο Εργασίας Νάουσα 17 – 19 Σεπτεμβρίου 1993* (Αθήνα 1998), 68–83.

Έρευνες Αρχαιολογικής Εταιρείας

Μ. Σιγανίδου, Κτίρια δυτικά της Αγοράς (αγρός Χρ. Μπαλή), *ΠΑΕ* 1983 (1986), 62. *Έργον* 1983, 36.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Φωτ. 1: Δρόμος της πόλης με κατεύθυνση από Β προς Ν, που διασχίζεται από πηλοσωλήνα και τμήματα κτιρίων (*ΠΑΕ* 1983 (1986), 62, πίν. 77α.).

Ευαγγελία Γεωργίου